

بهره‌مندی از مزایای جهانی شدن به روند اصلاحات اقتصادی در ایران بستگی دارد

اشاره:

جهانی شدن اقتصاد کمابیش روند فزاینده خود را می‌پیماید و هر روز کشورهای بیشتری به این روند می‌پیوندند که قصد دارند با انجام اصلاحات ساختاری در اقتصاد، سهم عادلانه و مناسب خود را در بازارهای جهانی به دست آورند. با این حال ندای اعتراض از سوی کشورهای در حال توسعه به لحاظ نگرانی از کاهش قدرت رقابت تولیداتشان به گوش می‌رسد و گروه‌های سوسیالیست، طرفداران محیط زیست و نیروهای کارگری به این اعتراض‌ها دامن می‌زنند.

اما آنچه مسلم است جهانی شدن فرآیند خود را طی می‌کند و آن گروه کشورها که از انجام اصلاحات اقتصادی در هر حال طفره می‌روند، نه تنها سهم خود را در بازارهای جهانی حفظ نخواهند کرد، بلکه با آسیب‌های بیشتر اقتصادی و اجتماعی مواجه خواهند شد.

جهانی شدن، فرآیندی با چالش‌های دشوار برای کشورهای در حال توسعه، اما فرصت‌های تازه در میان و درازمدت است. بهره‌مندی از فرصت‌ها مستلزم انجام اصلاحات اقتصادی است که ضامن رقابت‌پذیری بیشتر است. در همین حال برای کشورهای در حال توسعه فرصت‌هایی جهت انجام اصلاحات و همسویی با روند جهانی شدن منظور شده که بهره‌گیری از آنها مستلزم برنامه‌ریزی دقیق برای اعمال اصلاحات و جبران آسیب‌های احتمالی در فرآیند اصلاحات است.

خب‌نگار نشریه «بررسی‌های بازرگانی» در گفت‌وگو با آقای دکتر سید حسین میرجایی استادیار اقتصاد پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ضمن تبیین جهانی شدن اقتصاد به نظریه تازه‌ای در خصوص چالش‌ها و فرصت‌های جهانی شدن برای اقتصاد ایران دست یافت که جهت اطلاع خوانندگان محترم نشریه، ماحصل این گفت‌وگو منتشر می‌شود.

■ برای جهانی شدن اقتصاد، چه تعریف جامعی را می‌توان ارائه داد؟

□ بنا به تعریف، جهانی شدن اقتصاد، روند ادغام بازارهای جهانی کالاها، خدمات و عوامل تولید است. در این تعریف کلمه «روند» به این معناست که جهانی شدن یک

«پروسه» است و در فرآیند زمان شکل گرفته است.

دوم آنکه ادغام، یک نقش محوری در جهانی شدن دارد، به این معنا که با ادغام اقتصادها، اقتصادهای بین‌المللی به اقتصاد جهانی پیوند می‌خورد. همچنین رکن دیگر این

تعریف، بازارهای جهانی است. به این معنا که این ادغام در بازارهای داخلی انجام نمی‌شود، بلکه در بازارهای جهانی انجام می‌پذیرد. رکن دیگر این تعریف، کالاها، خدمات و عوامل تولید است. به این معنا که ادغام بازارهای جهانی

در بازارهای کالاها، خدمات و عوامل تولید یعنی سرمایه و نیروی کار انجام می‌شود.

آنچه گفته شد، تعریفی از جهانی شدن اقتصاد است.

جهانی شدن علاوه بر بعد اقتصادی، دارای ابعاد فرهنگی، سیاسی و اجتماعی نیز هست.

■ **با تأسیس سازمان جهانی تجارت، روند جهانی سازی اقتصاد و تجارت چه مسیری را پیموده است و در آینده چه مسیری را می‌پیماید؟**

□ با تأسیس سازمان جهانی تجارت، روند جهانی شدن اقتصاد و تجارت تسریع شده است، زیرا ادغام بازار کالاها و خدمات از طریق کاهش موانع تعرفه‌ای و غیرتعرفه‌ای، بیشتر شده است.

با توجه به مذاکراتی که در حال حاضر در دوحه قطر در جریان است، به نظر می‌رسد در آینده تعرفه‌ها به میزان بیشتری کاهش یابد و موانع غیرتعرفه‌ای نیز بیش از این کاهش یابد. بنابراین پیش‌بینی می‌شود ادغام اقتصادها سرعت بگیرد و در نتیجه جهانی شدن اقتصاد گسترش بیشتری پیدا کند.

■ **برای بسیاری از کشورها نگرانی در خصوص جهانی شدن و پیامدهای آن بر اقتصادشان وجود دارد. این نگرانی تا چه حد موضوعیت دارد؟**

□ نگرانی کشورهای در حال توسعه به واسطه باز شدن بازارهای این‌گونه کشورها به روی کشورهای صنعتی است.

با توجه به این که جهانی شدن از طریق ادغام بازار کالاها، خدمات

و عوامل تولید به روند خود ادامه می‌دهد، این فرآیند باعث می‌شود تا کالاهای بیشتری به بازار کشورهای در حال توسعه وارد شود و از آنجا که محصولات کشورهای در حال توسعه قدرت رقابت چندانی با محصولات کشورهای پیشرفته ندارد، این امر مایه نگرانی کشورهای در حال توسعه شده است. اگر این اتفاق در ادغام بیشتر اقتصادها به وقوع بپیوندد، در نتیجه آن کالاهای مرغوب‌تر خارجی به بازارهای کشورهای در حال توسعه هجوم می‌آورد و به تولید داخلی این کشورها صدمه زده و در نتیجه مشکل بیکاری در کشورهای در حال توسعه تشدید می‌شود. این احتمال نیز وجود دارد که مشکل تراز پرداخت‌ها در کشورهای در حال توسعه تشدید شود. این موضوع نگرانی این‌گونه کشورها را از جهانی شدن به دنبال دارد.

البته وقتی واژه جهانی شدن به کار می‌رود، به این معناست که روند غالب یک «پروژه» است و نه یک «پروژه». هر چند در مقاطعی از زمان این روند تبدیل به پروژه شده است، اما واژه‌ای که برای بیان پروژه بودن این پدیده استفاده می‌شود، واژه جهانی شدن است، بنابراین واژه جهانی شدن که در آن «شدن» تدریجی نهفته است، به این معناست که این پدیده یک «پروژه» است، اما هنگامی که واژه جهانی سازی به کار می‌رود، به آن معناست که این پدیده در مقاطعی از زمان به صورت «پروژه» درآمده و در استخدام قدرت‌های بزرگ اقتصادی قرار

گرفته است. اما این که چرا این پدیده در مقاطعی از زمان به عنوان پروژه و به صورت جهانی سازی به منصفه ظهور رسیده، به دو دلیل است: اول آنکه جهانی سازی، اعمال قدرت اقتصادهای بزرگ در اقتصاد جهانی است. دوم ضعف اقتصاد کشورهای در حال توسعه است.

بنابراین تبدیل شدن به پروژه دارای دو طرف است. یک طرف آن قدرت اقتصادی کشورهای پیشرفته و طرف دیگر آن ضعف اقتصاد کشورهای در حال توسعه است.

باید توجه داشت که برای کشورهای در حال توسعه، جهانی شدن اقتصاد، چالشی سخت، اما اجتناب‌ناپذیر است.

■ **برای کشورهای در حال توسعه روند جهانی شدن اقتصاد و تجارت چه پیامدهایی می‌تواند داشته باشد؟**

□ جهانی شدن اقتصاد برای کشورهای در حال توسعه دو پیامد متفاوت به دنبال دارد. پیامد اول فرصت‌هایی است که جهانی شدن فراروی کشورهای در حال توسعه قرار می‌دهد.

پیامد دوم، آسیب‌هایی است که کشورهای در حال توسعه از این فرآیند متحمل خواهند شد. مهمترین فرصتی که برای کشورهای در حال توسعه به واسطه پدیده جهانی شدن به وجود می‌آید، ناشی از گشایش بازارهای جهانی است.

با باز شدن بازارهای جهانی، فرصت بیشتری برای صادرات کشورهای در حال توسعه ایجاد می‌شود و از سوی دیگر باعث

می‌شود تا مؤسسات کوچک نیز بتوانند مانند مؤسسات بزرگ در پایگاه‌های شبکه جهانی، اقدام به تبلیغ فروش محصولات خود کنند. در واقع گسترش جهانی شدن که همراه با گسترش اینترنت و تجارت الکترونیک است، فرصت‌هایی را در اختیار بنگاه‌های کوچک قرار می‌دهد که قبل از آن در اختیار آنها نبوده است.

در حال حاضر شرکت‌های کوچک می‌توانند تبلیغات کالایی خود را روی اینترنت نصب کنند و به فروش محصولات خود بپردازند، در حالی که قبل از آن، تنها شرکت‌های بزرگ از چنین امکاناتی برخوردار بودند.

در زمینه آسیب‌هایی که کشورهای در حال توسعه در اثر جهانی شدن می‌بینند، باید گفت که این‌گونه کشورها ممکن است با کاهش و آسیب‌پذیری تولیدات داخلی، کاهش اشتغال، وابستگی بیشتر به واردات و همچنین کاهش خوداتکایی مواجه شوند. بروز این آسیب‌ها مشروط به آن است که کشورهای در حال توسعه در اقتصاد خود اصلاحاتی را انجام ندهند. اگر اقتصادهای در حال توسعه با اصلاح اقتصاد خود در جهت رقابت‌پذیری بیشتر اقدام کنند، می‌توانند با آسیب‌های ناشی از جهانی شدن اقتصاد مقابله نمایند.

کشورهای در حال توسعه از روند جهانی شدن چه مزیت‌هایی به دست آورده یا می‌آورند؟

کشورهای در حال توسعه از روند جهانی شدن مزیت‌های بالقوه

متعددی به دست می‌آورند، اما بالفعل شدن این مزیت‌ها بستگی به اولاً توانایی تولید و صادرات این کشورها و ثانیاً به انطباق اقتصاد کشورهای در حال توسعه با روند اقتصاد جهانی دارد.

به عبارت دیگر، اگر این اقتصادها نتوانند کالای مسورد تقاضای اقتصادهای جهانی را تولید کنند، نمی‌توانند به رقابت بپردازند. بنابراین لزوم موفقیت کشورهای در حال توسعه در روند جهانی شدن این است که با نگاه جهانی به اقتصادهای ملی بنگرند.

■ برای مقابله با آثار منفی جهانی شدن اقتصاد و تجارت بر کشورهای در حال توسعه، چه راه‌حل‌هایی توصیه شده و به نظر شما تا چه حد می‌تواند مؤثر باشد؟

□ مهمترین اقداماتی که کشورهای در حال توسعه برای مقابله با آثار منفی جهانی شدن اقتصاد می‌توانند در پیش بگیرند، عبارت است از: افزایش توان و متنوع نمودن تولید و صادرات و افزایش رقابت‌پذیری محصولات تولیدی، خوداتکایی بیشتر اقتصاد، تعامل بیشتر با اقتصاد جهانی و به‌طور خلاصه افزایش توان اقتصادی (ظرفیت‌سازی).

■ چگونه می‌توان با آثار منفی جهانی شدن اقتصاد ایران به ویژه قابلیت رقابت تولیدات ملی مقابله کرد؟

□ اگر در اقتصاد ایران بخواهیم با چالش‌های ناشی از جهانی شدن اقتصادی مقابله کنیم، لازم است

سیاست‌های تجاری در پیش گرفته شود که دارای رویکرد فعال‌گرایی است. از جمله سیاست‌هایی که در این راستا می‌توان در پیش گرفت، سیاست استراتژیک تجاری است. برای عملی کردن سیاست استراتژیک تجاری جهت مقابله با چالش‌های جهانی شدن، طی چند مرحله می‌توان قدرت رقابت تولیدات ملی در بازارهای جهانی را افزایش داد.

در مرحله اول باید کالاها یا بخش‌های استراتژیک در اقتصاد را شناسایی کرد. در مرحله دوم باید از تولید کالاهای استراتژیک حمایت کرد، اما نه حمایت بی‌دریغ، بلکه حمایت منطقی، محدود و مشروط.

در مرحله سوم، باید بازارهای جهانی را برای کالاهای منتخب خود بگشاییم و در مرحله چهارم باید در تولید این کالاها در اقتصاد جهانی تخصص پیدا کنیم تا جایگاه مناسب را برای کشورمان در اقتصاد جهانی بیابیم.

■ آیا روند کنونی جهانی شدن اقتصاد و تجارت می‌تواند فرصت‌های جدیدی را در اختیار کشورهای در حال توسعه به ویژه ایران قرار دهد؟

□ پاسخ مثبت است. روند کنونی جهانی شدن اقتصاد و تجارت می‌تواند فرصت‌های جدیدی در اختیار کشورهای در حال توسعه از جمله ایران قرار دهد، اما این فرصت‌ها مشروط است. مشروط به این که بتوان تولید و صادرات کشور را افزایش

می‌شود و رشد بی‌رویه تولید و تجارت به تخریب محیط زیست منجر خواهد شد. به همین جهت با گسترش ادغام بازارها و جهانی شدن اقتصاد مخالف هستند.

بخش دیگری از مخالفان جهانی شدن اقتصاد را کشورهای در حال توسعه و کشورهای تولیدکننده محصولات کشاورزی تشکیل می‌دهند.

این گروه‌ها معتقدند کاهش یارانه تولید و صادرات محصولات کشاورزی که در مقررات سازمان جهانی تجارت الزامی شده است، باعث می‌شود تا بخشی از تولیدات کشاورزی از بین برود. در حالی که محیط زیست و کشاورزی تنها یک شیوه تولید نیست که محصول صنعتی بتواند جای آن را بگیرد، بلکه محیط زیست و کشاورزی یک شیوه زندگی است و نه فقط یک شیوه تولید و اگر یارانه به کشاورزی و نیز اهمیت کشاورزی از بین برود، شیوه زندگی بخش عمده‌ای از مردم جهان آسیب می‌بیند.

از جمله اعتراض مخالفان جهانی شدن و سازمان جهانی تجارت این است که اگر مقررات مربوط به استانداردهای نیروی کار اعمال شود، باعث می‌شود تا دستمزد کشورهای که نیروی کار ارزان و همچنین نیروی کار زنان و افراد زیر ۱۵ سال به کار گرفته می‌شود، افزایش یابد. به عبارت دیگر با اعمال استاندارد نیروی کار، دستمزد در کشورهای در حال توسعه افزایش پیدا می‌کند و در

ایران در عرصه جهانی به ارمغان آورند.

لازم به توضیح است که برای انتخاب این کالاها از پنج معیار استفاده شده است. پنج معیار عبارتند از: سودآوری، مزیت هزینه‌ای، رانت نیروی کار، انرژی‌بری و دانش فنی و مهارت نیروی کار.

بر اساس این پنج معیار، ۹ شاخص تعریف شد و حاصل به‌کارگیری روش «تکسنومی عددی» در ۲۲ کد صنعتی «آی‌سیک» آن بود که مزیت ایران در تولید و صادرات صنعتی به ترتیب در تولید فلزات اساسی، محصولات کانی غیرفلزی و مواد و محصولات شیمیایی است.

پیشنهاد این تحقیق آن است که اقتصاد ایران در سه بخش یادشده می‌تواند از فرصت‌های تجاری آینده در فرآیند جهانی شدن بهره‌مند شود.

■ تحلیل جنابعالی در خصوص اعتراض گروه‌های کاری حامیان محیط زیست و تشکل‌های غیردولتی نسبت به روند جاری جهانی‌سازی چیست؟ آیا روند جاری تهدیدی جدی برای بشریت خواهد داشت؟

□ مخالفان جهانی شدن، گروه‌های متنوعی هستند از سوسیالیست‌ها که جهانی شدن را جهانی شدن سرمایه می‌دانند تا طرفداران محیط زیست، کشاورزان ساکن در کشورهای در حال توسعه و صاحبان صنایع کوچک.

طرفداران محیط زیست معتقدند رشد تجارت منجر به رشد تولید

داد، صادرات و تولیدی که بتواند قدرت رقابت‌پذیری با محصولات تولیدی کشورهای دیگر را داشته باشد. به عبارت روشن‌تر برای به دست آوردن سهم بازار در اقتصاد جهانی باید مبارزه تجاری کرد.

■ به نظر شما اقتصاد ایران در چه بخش‌هایی قادر است از فرصت‌های تجاری آینده در فرآیند جهانی شدن بهره‌مند گردد؟

□ در تحقیقی که به همین منظور طی سه سال انجام شد و بر اساس پنج معیار و ۹ شاخص با استفاده از روش «تکسنومی عددی» در کد دورقمی «آی‌سیک» انجام شده اقدام به انتخاب گروه کالاهای صنعتی به منظور حمایت برای اعمال سیاست استراتژیک تجاری شد، نتیجه تحقیق آن بود که اگر اقدام به انتخاب کالا یا بخش‌های خاصی شود که در آنها مزیت وجود دارد، به ترتیب این محصولات قادر هستند فرصت‌های تجاری آینده‌ای را در فرآیند جهانی شدن ایجاد کنند:

- ۱- تولید فلزات اساسی
 - ۲- محصولات کانی غیرفلزی
 - ۳- مواد و محصولات شیمیایی
- بر اساس این پژوهش، این سه گروه کالا، گروه کالاهایی هستند که اقتصاد ایران در آنها بیشترین مزیت را برای ورود به اقتصاد جهانی دارد و سیاست‌گذاران می‌توانند با حمایت از تولید این کالاها و گشودن بازارهای جهانی به روی صادرات این کالاها، موقعیت مناسبی را برای اقتصاد

نتیجه هزینه‌های تولید بالا می‌رود. با افزایش هزینه‌های تولید، قدرت رقابت محصولات کشورهای در حال توسعه در مقابل محصولات کشورهای صنعتی کاهش می‌یابد و به همین جهت معتقدند استاندارد نیروی کار بهانه‌ای است که به این ترتیب بخشی از بازار کشورهای در حال توسعه را از دست آنها بیرون می‌آورد.

بنابراین اعتراض کشورهای که مخالف جهانی شدن هستند، اعتراضی است که ابعاد مختلفی دارد، زیرا گروه‌های مختلفی در این کشورها هستند و این واقعیت قابل انکار نیست که بخشی از معترضان جهانی شدن به گسترش نابرابری در اقتصاد جهان به واسطه جهانی شدن اقتصاد اعتراض می‌کنند.

جهانی شدن اقتصاد باعث می‌شود تا بازارهای بیشتری به روی محصولات کشورهای صنعتی گشوده شود و در اثر این امر محصولات بیشتری از کشورهای در حال توسعه قدرت رقابت خود را از دست می‌دهد، تولید آسیب می‌بیند و اشتغال کاهش می‌یابد و در نتیجه این اقدام، کشورهای صنعتی درآمد بیشتر و کشورهای در حال توسعه درآمد کمتری را کسب می‌کنند. اگر سازمان‌های جهانی مانند صندوق بین‌المللی پول، بانک جهانی، سازمان ملل درباره پیامد منفی جهانی شدن اقتصاد تدبیری نپندیشند، جهانی شدن اقتصاد با روند فعلی باعث می‌شود تا شکاف درآمدی میان کشورهای صنعتی و

در حال توسعه بیشتر شود و در نهایت این مشکل دامن‌گیر اقتصاد جهانی خواهد شد.

بنابراین لازم است تا سازمان‌های جهانی با توجه به تحولاتی که به وجود آمده است، در وظایف خود تجدیدنظر کرده و رویکرد انسانی تری به موضوع جهانی شدن اقتصاد داشته باشند تا در نتیجه آن همه اقتصادهای جهانی بتوانند از مزایای جهانی شدن اقتصاد بهره‌مند شوند.

■ روند جهانی شدن تجارت چه آثاری برای اقتصاد تک‌محصولی همانند اقتصاد مبتنی بر نفت ایران خواهد داشت؟

□ چنانچه اقتصاد ایران اقدام به انتخاب کالاهای استراتژیک برای خلق مزیت نکند، گسترش ادغام اقتصاد ایران در اقتصاد جهانی منجر به تخصص یافتن اقتصاد ایران در تولید محصولات اولیه خواهد شد. به عبارت دیگر، ایران تبدیل به تولیدکننده و صادرکننده محصولات اولیه و همچنین صنایع آغازین خواهد شد.

محصولات اولیه یعنی نفت، مواد معدنی، محصولات اولیه کشاورزی که ارزش افزوده بسیار کمی دارند. بنابراین اگر سیاست‌گذاران اقتصاد ایران نتوانند با انتخاب تعدادی کالای استراتژیک، حمایت از آنها و گسترش صادرات غیرنفتی را انجام دهند، جهانی شدن اقتصاد ایران به صادرات تک‌محصولی مانند نفت، مواد معدنی و محصولات اولیه و صنایع آغازین منجر خواهد شد.

■ برنامه‌های اقتصادی و تجارت خارجی ایران در قالب برنامه سوم تا چه حد همسویی با روند جاری جهانی شدن اقتصاد و تجارت دارد؟

□ خوشبختانه برنامه سوم به گونه‌ای تدوین شده است که اقتصاد ایران به تدریج ادغام بیشتری را در اقتصاد جهانی داشته باشد و قدرت رقابت محصولات کشور در بازار جهانی افزایش یابد. بنابراین برنامه‌های اقتصادی کشور به طور کامل در جهت افزایش رقابت‌پذیری تولیدات، گسترش صادرات غیرنفتی و افزایش توان بالقوه اقتصاد ایران تنظیم شده است. اما آنچه در اقتصاد کشور طی نیم قرن اخیر با مشکل مواجه بوده، مرحله عمل است. به دیگر سخن، اگر کشورمان بخواهد در اقتصاد جهانی جایگاه مناسبی بیابد، باید به برنامه سوم و سیاست‌های آن عمل کرد. مشکل اصلی کشور در مرحله عمل است و گرنه برنامه سوم برنامه بسیار مطلوبی است.

■ عضویت ایران در سازمان جهانی تجارت با توجه به روند کنونی جهانی‌سازی چه مزایا یا معایب احتمالی دربر خواهد داشت؟

□ عضویت ایران در سازمان جهانی تجارت مزایای بالقوه‌ای را برای کشور به ارمغان می‌آورد، اما بالفعل شدن این مزایا به عملکرد اقتصاد ایران بستگی خواهد داشت.

۱- کشورهای عضو سازمان جهانی تجارت از تعرفه‌های MFN استفاده

ایران عضو ناظر است و باید اصلاحاتی از لحاظ تعرفه‌ای و غیرتعرفه‌ای اعمال کند. اما اعمال تدریجی آن باعث می‌شود در هر گام عواقب و اثرات احتمالی و عوارض منفی سنجیده شود.

از آنجا که انجام اصلاحات اقتصادی به تدریج خواهد بود، چنانچه عوارض منفی برای اقتصاد کشور به دنبال داشته باشد، امکان تعبیه نمودن جبران‌ها و اصلاحاتی در همان مقاطع و مراحل وجود خواهد داشت.

برخی افراد اظهار می‌کنند که عضویت ایران در سازمان جهانی تجارت باعث می‌شود تمامی تعرفه‌ها به یکباره کاهش یابد و کشور با آسیب جدی مواجه شود، در حالی که چنین اظهارنظری نادرست است. کاهش تعرفه‌ها به صورت تدریجی خواهد بود و این «تدریج» باعث می‌شود در هر مرحله عواقب و پیامدهای احتمالی منفی آن سنجیده شود و برای آن درمان در نظر گرفته شود. بنابراین در صورتی عضویت ایران در سازمان جهانی تجارت اثرات منفی خواهد داشت که در یک مجموعه سیاست‌های هماهنگ توان با پیامدهای منفی آن مقابله کرد.

به طور کلی این تصور که یکباره تعرفه‌ها کاهش می‌یابد و کشور در معرض ورود کالاهای خارجی قرار گیرد، تصویری نادرست است و بدون دست داشتن پروتکل الحاقیه، نمی‌توان اظهار نظر قطعی مثبت یا منفی در زمینه الحاق نمود.

نیستند، در چارچوب یک مجموعه تجاری «غیرنظام‌وار» عمل می‌کنند، اما کشورهای عضو بر اساس نظام تجاری چندجانبه عمل می‌کنند.

این نظام تجاری همان طور که گفته شد، چندجانبه است و بر خلاف موافقتنامه‌های کشورها که دوجانبه است، می‌باشد.

سازمان جهانی تجارت یک سیستم است که در درون خود اصلاحات را تعبیه کرده است و حرکتی پیش‌رونده دارد و در درون خود به شکایات تجاری رسیدگی می‌کند و مبتنی بر اجماع است. بنابراین نظر تمامی اعضا لحاظ می‌شود.

به طور خلاصه عضویت در سازمان جهانی تجارت برای ایران مزایای بالقوه‌ای را در کوتاه‌مدت به دنبال دارد و بالفعل شدن این مزایا در درازمدت بستگی به اصلاحات اقتصادی کشورمان دارد. البته باید توجه داشت که انجام اصلاحات اقتصادی در ایران منوط به عضویت در سازمان جهانی تجارت نیست، بلکه برخاسته از اقتضانات ملی است که بدون عضویت در این سازمان نیز قابل اعمال است.

اگر در اقتصاد ایران اصلاحات اقتصادی انجام نشود، عضویت ایران در سازمان جهانی تجارت می‌تواند آسیب‌هایی را برای اقتصاد ایران به دنبال داشته باشد. اما باید توجه داشت از زمانی که ایران درخواست عضویت در WTO را تسلیم دبیرخانه این سازمان می‌کند، تا زمانی که به عضویت آن درآید، چند سال طول می‌کشد و در این چند سال

می‌کنند که ۴ تا ۵ درصد است. ایران اگر عضو این سازمان شود، از این مزیت می‌تواند استفاده کند.

۲- مزیت دیگر این است که عضویت ایران در سازمان جهانی تجارت به ادغام بیشتر اقتصاد ایران در اقتصاد جهانی منجر می‌شود و شرایط جهانی و قوانین حاکم بر آن برای ما قابل استفاده خواهد شد.

۳- در حال حاضر قوانین حاکم بر تجارت جهانی، قوانین مصوب در سازمان تجارت جهانی است و عضویت نداشتن ایران در این سازمان به این معناست که باید در تفاهم‌نامه‌های تجاری و در امضای مقررات تجاری با سایر کشورهای طرف تجارتی، مقررات این سازمان را رعایت کنیم، اما از مزایای آن برخوردار نباشیم.

به طور اصولی، شرایط تجارت جهانی در حال حاضر به گونه‌ای تغییر پیدا کرده که قوانین نظام تجاری چندجانبه بر جهان حاکم است، قبل از آن نظام تجاری نبود، بلکه تفاهم‌ها و قراردادهای تجاری دوجانبه تعیین‌کننده روابط تجاری میان کشورها بود. در این رهگذر کشورهایی که در حال حاضر عضو سازمان جهانی تجارت (WTO)